

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

***КОШКАЛДА І.В., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ.В.В.ДОКУЧАЄВА***

Забезпечення задоволення зростаючих потреб людства, збереження навколишнього природного середовища та підвищення соціальної справедливості при розподілі результатів суспільного виробництва лежать в основі ідеї концепції сталого розвитку. Саме сталий розвиток збалансований розвиток країни і регіонів, при якому економічне зростання, матеріальне виробництво і споживання, а також інші види діяльності суспільства відбуваються в межах, які визначаються здатністю екосистем відновлюватися, поглинати забруднення та підтримувати життєдіяльність теперішнього і майбутніх поколінь.

Концепція сталого розвитку була прийнята світовою спільнотою та передбачає поєднання трьох складових: економічної, соціальної та екологічної. Перехід до сталого розвитку передбачає його спрямування до гармонізації складових і у зв'язку з цим дослідники наголошують, що це досягнення такого стану функціонування системи, взаємозв'язку її елементів з їхніми властивостями, який є умовою, метою і результатом злагодженого існування самої системи [1].

Також варто зазначити, що головні принципи Єдиної європейської аграрної політики також базуються на принципах сталого розвитку, а саме: дотримання правил з охорони довкілля, екологія, застосування ринкових принципів регулювання аграрного ринку, соціальна спрямованість сільського розвитку, безпечність і якість продуктів харчування, передача знань і новацій.

Саме для сільськогосподарського виробництва є необхідністю перехід на принципи сталого розвитку, оскільки якість сільськогосподарської продукції напряму залежить від стану природних ресурсів, динаміки їх відтворення та рівня залучення у господарський процес [2]. Аграрний сектор безпосередньо пов'язаний із довкіллям і перебуває під впливом природно-кліматичних факторів, а сільськогосподарське виробництво ґрунтується на споживанні природних ресурсів. Разом з тим, частка аграрного сектора у забрудненні та деградації довкілля становить понад третину

загального обсягу деструктивної дії [3]. Також варто зазначити, що надмірне антропогенне навантаження на земельні угіддя може спричиняти негативні процеси, наприклад ерозію. А отже, необхідно заохочувати господарюючих суб'єктів до раціонального використання наявних ресурсів і особливо увагу звертати на використання сільськогосподарських угідь.

У зв'язку з цим науковці наголошують, що розвиток сімейного фермерства спроможний відіграти виключну роль у досягненні цілей сталого розвитку [4]. У 2017 році на 72-й сесії генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй 2019-2028 роки було проголошено Десятиліттям сімейних фермерських господарств ООН.

В Україні зараз склалися сприятливі можливості для розвитку сімейного фермерства, а відтак, для використання його можливостей для забезпечення сталого розвитку сільських територій. Ці можливості пов'язані з основними функціями, які виконують сімейні фермерські господарства. Зокрема, в економічній сфері це: додатковий спосіб реалізації підприємницької ініціативи, розвиток малопоширених трудомістких виробництв, екологічного підприємництва, формування додаткових джерел доходу сільського населення, утворення соціально орієнтованої бізнесової ніші, виробництво продукції з високою доданою вартістю.

Проте не варто зосереджувати увагу лише на фермерських господарствах. Так, наприклад науковці вважають, що структурні перетворення в аграрній сфері можуть бути відображені у формуванні трьох моделей господарських формувань:

Перша модель, японська і китайська, при якій селянин господарює на невеликих за розмірами земельних ділянках (до 2 га). Подібними в Україні є господарства населення й особисті селянські господарства. Їх можна вважати представниками дрібного бізнесу.

Друга модель, європейська, побудована на фермерських господарствах, розміри яких від 10 до 100-150 га. Аналогом таких формувань в Україні є фермерські господарства.

Третя модель, американська, де розміри господарств в межах 1-2 тис га і більше. Такі господарства в Україні обробляють більш ніж половину сільськогосподарських угідь [4].

Отже, кожна форма господарювання має право на існування і лише у конкурентній боротьбі може довести свою спроможність. Будь який господарюючий суб'єкт аграрного сектору повинен вести своє господарство раціонально відповідно до принципів сталого розвитку, основною метою якого є забезпечення високого рівня та якості життя

населення України. І саме розвиток аграрного сектора національної економіки має сприяти: подоланню дисбалансу між економічною, соціальною та екологічною сферами; повній зайнятості сільського населення; підтриманню довкілля в належному стані, який забезпечуватиме якісне життя та благополуччя теперішнього і майбутніх поколінь.

Література.

1. Кравченко О.М. Гармонізація економічної системи. Економіка АПК, 2017, № 11. С.51-56.
2. Хвесик М.А., Шубалій О.М. Концептуальні засади спіральної трансформації еколого-економічних відносин: генезис та перспективи імплементації. Економіка АПК, 2015, № 7. С.25-31.
3. Лопатинський Ю.М. Сталій розвиток аграрного сектора національної економіки у контексті своїнтеграції. Науковий вісник Чернівецького університету, 2015, випуск 730-731, Серія «Економіка». С.17-20.
4. Лупенко Ю. Сімейні фермерські господарства – основа сталості сільського розвитку. Землевпорядний вісник, 2020, № 2. С.2-6.
5. Лупенко Ю.О., Саблук П.Т., Месель-Веселяк В.Я., Федоров М.М. Результати і проблеми реформування сільського господарства України. Економіка АПК, 2014, № 7. С.26-38.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ МІКРОРІВНЯ

***КУНДЕЄВА Г.О., Д.Е.Н., ДОЦЕНТ, КУЛІШ О.А., АСПІРАНТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ***

Результатом сучасних змін ринкової економіки став перехід від «ринку продавця» до «ринку покупця». В цих умовах актуальним залишається питання розв'язання базових проблем системної стійкості економіки у стратегічній перспективі. У наукових роботах Г.Б. Клейнера системний ресурс розглядається як основний фактор стійкості економіки. Під системою вчений розуміє відносно виокремлену і сталу частину економічного просторово-часового континууму, що характеризується зовнішньою цілісністю і внутрішнім різноманіттям [1]. Г.Б. Клейнер виділяє наступні ієрархічні рівні системи: мегаекономіка (мегосуб'єкт – світова економіка); макроекономіка (макросуб'єкт – держава); мезоекономіку (мезосуб'єкт